

HANS LUDO VAN MIERLO:
**“DEELNAME VAN FINANCIËLE
INSTELLINGEN IS CRUCIAAL.”**

— E S S A Y —

*Brede maatschappelijke akkoorden
zijn uitdaging voor financiële sector*

Democratie vraagt om **meedoen**

De grote vraagstukken in ons land kunnen niet opgelost worden door een keer in de vier jaar naar de stembus te gaan. Daar is meer voor nodig: een visie die verder reikt dan vier jaar, draagvlak en vooral samenwerking. Democratie vraagt niet alleen om het uitbrengen van je stem, maar ook om actieve participatie van burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Deelname van financiële instellingen kan daarbij beslissend zijn.

TEKST HANS LUDO VAN MIERLO | BEELD FRITS DE BEER

De opkomst bij de Tweede Kamerverkiezingen van maart jl. van bijna 82 procent toont aan dat de Nederlandse burgers zich zeer betrokken voelen bij wat er in ons land gebeurt en zou moeten gebeuren. De uitslag legt tegelijk bloot dat het vertrouwen in de traditionele politieke partijen sterk is gedaald. Er zijn geen grote volkspartijen meer, alleen nog maar middelgrote en kleine partijen. De nieuwe Tweede Kamer is – net als het land – met dertien verschillende fracties sterk verdeeld.

Een nieuw kabinet, van welke samenstelling dan ook, zal onder deze omstandigheden grote moeite hebben de grote vraagstukken met succes aan te pakken. Elke oplossing voor elk vraagstuk dreigt uit te draaien op een compromis, dat het hooguit vier jaar

vol houdt. Iedere maatregel kan rekenen op stevige oppositie. Voor de structurele aanpak van de grote transitievraagstukken die voor ons liggen – klimaat, wonen, zorg, voedsel – ontbreken breed gedeelde lange termijnvisies en concrete doelen. Het groeiende aantal zwevende kiezers voorspelt dat dit er na de volgende verkiezingen niet beter op gaat worden. Het is goed om met die ogen nog eens naar onze democratie te kijken.

Zoek op internet een definitie van democratie. Je vindt er tientallen en bijna allemaal gaan ze in deze richting: burgers kiezer een volksvertegenwoordiging, die over en namens hen beslist. Slechts een enkeling treft wat mij betreft de kern: *democratie betekent dat de burgers macht hebben*. Door te stemmen geven burgers die macht niet voor vier jaar uit handen. In een democratie hebben burgers, bedrij-

**“DEMOCRATIE
BETEKENT DAT
DE BURGERS
MACHT HEBBEN.”**

ven en maatschappelijke instellingen elke dag de macht hun stem te laten horen en actief mee te doen. Hoe belangrijk en effectief dat is, bewijst de Energietransitie, die in ons land sinds enkele jaren breed is in gezet. Dat akkoord was een reactie op de onmacht van de politiek.

Jarenlang waren de debatten over energie in commissie Economische Zaken van de Tweede Kamer een ontmoedigende herhaling van zetten. Elke partijen bleef zijn eigen mantra eindeloos herhalen. Ambtenaren, ondernemers, investeerders en klanten kregen niet de duidelijkheid die ze nodig hadden om op dit gebied zelf stappen vooruit te kunnen zetten.

SPIJKERS MET KOPPEN

Voorzitter Wiebe Draijer van de SER, het belangrijke adviesorgaan van de regering, liep in 2012 tegen dit ongemak op en nodigde een waaier van partijen uit om spijkers met koppen te slaan. Niet alleen de vaste SER-partijen - werkgevers, werknemers en kroonleden - zaten aan tafel, maar ook natuur- en milieclubs, maatschappelijke organisaties, brancheorganisaties, financiële instellingen én de overheid.

Na een half jaar intensief overleg lag er een akkoord met doelstellingen tot 2020 en verder. De Tweede Kamer kreeg het Energieakkoord min of meer als een voldongen feit voorgesteld. Het akkoord bracht duidelijkheid voor een langere termijn en nieuw elan bij ondernemers, financiers, klanten, wetenschappers, milieuorganisaties, lagere overheden, brancheorganisaties en consumentenorganisaties. De energiedeskundigen in de Tweede Kamer hielden daarbij nog voldoende discussieruimte over om allerlei losse eindjes om zich in hun rol als volksvertegenwoordiger gekend te voelen

Het Energieakkoord wijst een weg, die ook bewandeld kan worden bij een aantal andere heikele en complexe dossiers. Het breed gedragen maatschappelijke akkoorden voegt een nieuw element toe aan onze democratie. Met name de grote transitievraagstukken lenen zich voor een dergelijke aanpak. Het ligt voor de hand bij maatschappelijke akkoorden allereerst te denken aan een coördinerende rol voor de SER. Hier bestaat de ervaring om mensen en belangen bij elkaar te brengen en hier is ook al een infrastructuur.

NIEUWE ROLLEN

Niet alleen de SER zal moeten wennen aan haar nieuwe rol. Ook maatschappelijke organisaties en single issue organisaties zullen er aan moeten wennen zich ook te verdiepen in die van andere stakeholders. Burgers moeten zich realiseren dat een lidmaatschap van een of meer maatschappelijke organisaties hen extra invloed geeft. De vraag is niet langer 'Wat kan ik doen om vooruit te komen?', maar 'wat kan ik doen om ons allemaal vooruit te helpen?'

Voor banken, verzekeraars, beleggers, pensioenfondsen en voor financiële adviseurs is het een uitdaging bij deze nieuwe ontwikkelingen als een van de eersten aan te sluiten. Met hun scala aan producten kunnen zij gewenste ontwik-

“DE VRAAG IS NIET LANGER: WAT KAN IK DOEN OM VOORUIT TE KOMEN?, MAAR: WAT KAN IK DOEN OM ONS ALLEMAAL VOORUIT TE HELPEN?”

kelingen en nieuwe activiteiten mede mogelijk maken. Hun maatschappelijke verantwoordelijkheid is op zich al een reden om coöperatief mee aan tafel te gaan. Het ondernemerschap, koopmanschap en kennis van markten zijn nog overtuigender redenen om aan te sluiten bij tafels voor nieuwe maatschappelijke akkoorden. Ze hebben ook alle redenen om op zulke akkoorden aan te dringen. ■

Hans Ludo van Mierlo is bestuurdersadviseur, oud-bankier en al meer dan 40 jaar in wisselende rollen actief in Haagse kringen.